

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลหนองโรง

อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

Extension Guidelines for Management Administration of Nong Rong Sub-district Tapioca

Collaborative Farming Groups in Phanom Thuan District, Kanchanaburi Province

สมพร รามเนตร (Somporn Ramnet)¹ สีนินุช ครุฑเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)²สุนันท์ สีสั่งข์ (Sunan Seesang)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร 2) การบริหารจัดการกลุ่ม 3) ปัญหาและความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยประชากรที่ศึกษาในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลหนองโรง จำนวน 123 คน เก็บข้อมูลทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และประชากรที่ศึกษาในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่และคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่ โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 11 คน เก็บข้อมูลโดยใช้ประเด็นการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 81.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 53.90 ปี ร้อยละ 74.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม เฉลี่ย 2.75 ปี มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 32,267.48 บาทต่อปี มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 33,478.24 บาทต่อปี และเกษตรกรร้อยละ 94.3 มีแหล่งเงินเชื่อจากกลุ่มแปลงใหญ่ 2) การบริหารจัดการกลุ่มทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุม อยู่ในระดับมาก 3) เกษตรกรมีปัญหาในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยประเด็นที่มีความต้องการสูงสุด คือ กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริม การบริหารจัดการ กลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง จังหวัดกาญจนบุรี

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช cmu4302075@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sunan.see@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic data of farmers 2) management 3) problems and needs for extension guidelines in the management of the tapioca collaborative farming groups in Nong Rong sub-district, Phanom Thuan district, Kanchanaburi province. The population of this study in the quantitative research was 123 farmers of Nong Rong sub-district the tapioca collaborative farming groups. Tool used in this study was structured interview. Another population of this study in the qualitative research was 19 officers who were responsible for the large collaborative land plot work and committees of groups. The sample size of 11 people was determined by using purposive sampling from every group. Data was then collected by using the issues from focus group and was analyzed by using descriptive statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, arithmetic mean, standard deviation, ranking, and content analysis. The results of the research found out that 1) 81.3% of farmers were female with the average age of 53.90 years. 74.0% of them completed primary school education with the average membership time of the group of 2.75 years. The average income from the agricultural sector was 32,267.48 Baht per year, the average income outside of the agricultural sector was 33,478.24 Baht per year, and 94.3% of farmers had credit source from large land plot group. 2) The management consisted of 5 aspects which were which were planning, organizational management, work recruitment, administration, and control, overall, were at the high level. 3) Farmers encountered the problems in the extension of collaborative farming group management and administration in all 5 aspects at the lowest level. Farmers wanted to receive extension guideline in all 5 aspects at the highest level. The most wanted aspect included the fact that the group should have planned financial and funding aspects together.

Keywords: Extension guideline, Management administration, Tapioca collaborative farming group, Kanchanaburi Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บทนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาโดยมีโครงการสำคัญคือ การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตร ให้มีความสำคัญในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ได้แก่ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด การรวมกลุ่มการผลิต มีการบริหารจัดการร่วมกัน และสร้างเครือข่ายที่มีการเชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน ภายใต้การสนับสนุนของทุกหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตร และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยจัดทำโครงการ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่มีเกษตรกรเป็นศูนย์กลางผลักดันให้มีการรวมกลุ่ม และมีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตลอดจนด้านการตลาดตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาล (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2562)

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และแผนปฏิบัติงาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560- 2564) สำหรับยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและยกระดับสู่มาตรฐานสากลด้วยงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการสินค้าเกษตรส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยรวมกลุ่มกันเพื่อทำการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐาน (Smart Product) มีตลาดรองรับและเพิ่มอำนาจการต่อรองของเกษตรกร รวมทั้งการรวมกลุ่มกันผลิตในลักษณะ Cluster เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการให้แก่คณะกรรมการแปลงใหญ่ และพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่ โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของแปลงใหญ่ได้ด้วยตนเองในระยะยาว พัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการแปลงให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

จังหวัดกาญจนบุรีมีแปลงใหญ่ที่ดำเนินการ รวมทั้งสิ้น 45 แปลง แบ่งเป็น 15 ชนิดพืช จำนวน 39 แปลง ชนิดสัตว์ จำนวน 5 แปลง และชนิดประมง จำนวน 1 แปลง โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินการในแปลงที่จัดตั้งในปี 2559 , 2560 , 2561, 2562 และ 2563 (สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี, 2563, น.1) กลุ่มแปลงใหญ่มั่นสำปะหลังตำบลหนองโรง ตั้งอยู่ที่ศูนย์เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร หมู่ที่ 8 ตำบลหนองโรง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดกาญจนบุรี เริ่มจัดตั้งกลุ่ม ปี 2559 มีสมาชิกแรกเริ่ม 83 คน และปี 2563 มีสมาชิกรวม 123 คน ซึ่งเกษตรกรมีความคิดเริ่มในการตั้งกลุ่มเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ ในพื้นที่ตำบลหนองโรงมีอาชีพปลูกมันสำปะหลังร้อยละ 60 ของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลการติดตามการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่ในพื้นที่ในเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่ ยังพบว่ากลุ่มแปลงใหญ่ในพื้นที่ยังมีปัญหาในการดำเนินงานในด้านการวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวกและการควบคุมงาน ในแต่ละกลุ่มแตกต่างกันไป

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้น เกษตรกรมีความต้องการจะรวมตัวกันในการจัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมกลุ่มแปลงใหญ่ว่ามีประเด็นใดที่ทางราชการจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้ในการส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่ จึงมีความสำคัญในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มั่นสำปะหลังตำบลหนองโรง อำเภอมโนรมย์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่และความต้องการแนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการเกษตรในเรื่องของการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ให้ประสบผลสำเร็จ

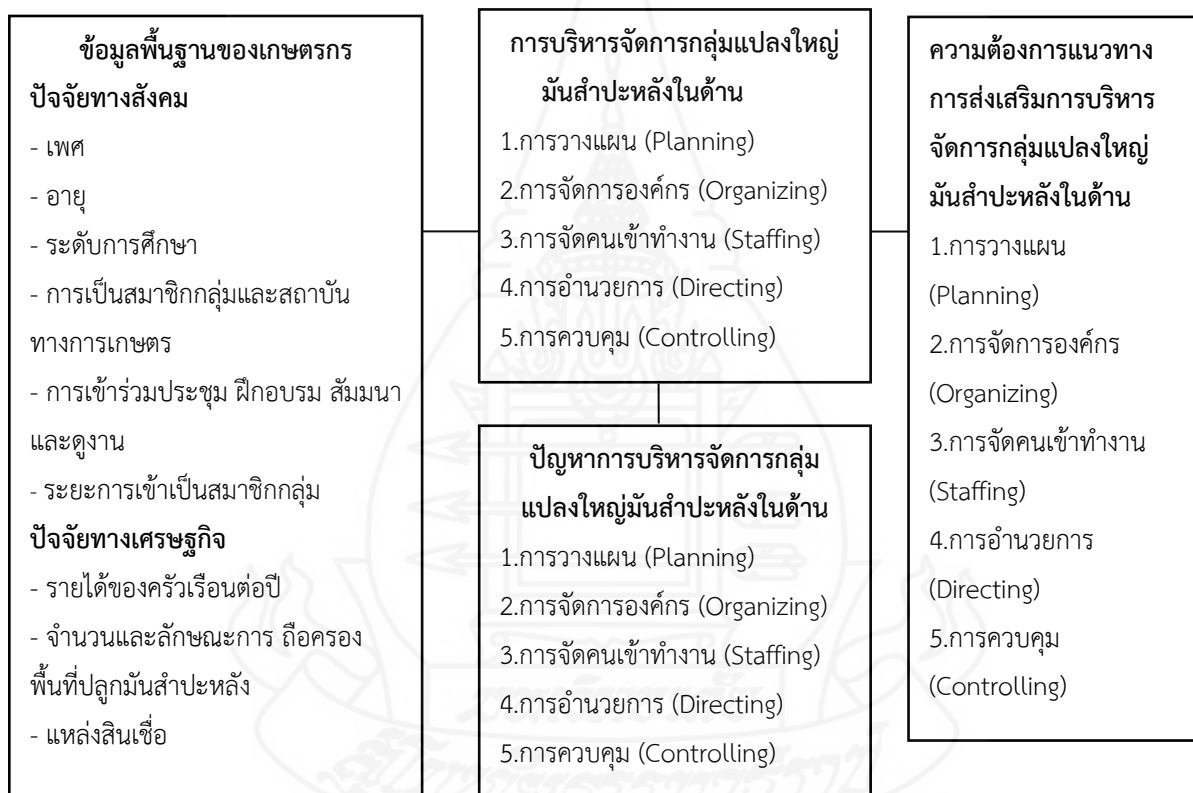
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง
3. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง
4. เพื่อศึกษาความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยประชากรที่ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณคือเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลหนองโรง จำนวน 123 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และประชากรที่ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ คือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานแปลงใหญ่และคณะกรรมการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง จำนวน 19 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากผู้มีส่วนร่วมกับกลุ่ม จำนวน 11 คน เก็บข้อมูลโดยใช้ประเด็นการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์การแปลผล 1.00 -1.80 หมายถึง น้อยที่สุด 1.81 -2.60 หมายถึง น้อย 2.61 - 3.40 หมายถึง ปานกลาง 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร ปัจจัยทางสังคม เกษตรกรร้อยละ 81.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 53.90 ปี และร้อยละ 74.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรร้อยละ 48.8 เป็นกลุ่มสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร เกษตรกรเข้าร่วมประชุม จำนวนเฉลี่ย 7.59 ครั้งต่อปี เข้าร่วมฝึกอบรม สัมมนา จำนวนเฉลี่ย 4.55 ครั้งต่อปี และเข้าร่วมดูงาน จำนวนเฉลี่ย 1.40 ครั้งต่อปี และระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม จำนวนเฉลี่ย 2.75 ปี สภาพทางเศรษฐกิจเกษตรกรมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 32,267.48 บาทต่อปี และมีรายได้จากนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 33,478.24 บาทต่อปี เกษตรกรร้อยละ 89.4 มีลักษณะการถือครองที่ดินพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเป็นของตนเอง และรองลงมา ร้อยละ 42.3 มีลักษณะการถือครองที่ดินโดยการเช่าพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของผู้อื่น มีจำนวนพื้นที่การถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 14.34 ไร่ มีจำนวนพื้นที่การถือครองโดยการเช่าผู้อื่นเฉลี่ย 20.00 ไร่ และเกษตรกรร้อยละ 94.3 มีแหล่งสินเชื่อจากกลุ่มแปลงใหญ่

2. การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง

2.1 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีการบริหารจัดการ กลุ่มมากที่สุดคือ มีการวางแผนด้านการเงินและด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน รองลงมาคือ มีการร่วมกันวางแผนกิจกรรม กลุ่มที่จะดำเนินการในแต่ละครั้ง ในขณะที่ประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มน้อยที่สุดคือ มีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของมันเป็นสำปะหลังของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน

2.2 ด้านการจัดการองค์กร โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มมากที่สุดคือ มีการคัดเลือกโครงสร้างของกลุ่ม เช่น ประธาน รองประธาน เหนียวิน และคณะกรรมการ กลุ่ม เป็นต้น และมีการกำหนด กฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่มอย่างชัดเจน รองลงมาคือ มีการแบ่งงาน กันทำโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆและกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน ในขณะที่ประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มน้อยที่สุด คือ สมาชิกร่วมกันในการกำหนดบทบาทกลุ่มย่อย เพื่อไม่ทำงานซ้ำซ้อนกับกลุ่มใหญ่

2.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มมากที่สุดคือ การรับสมัครคัดเลือกสมาชิกกลุ่มที่เข้าร่วมกลุ่มโดยต้องมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมมิใช่ การบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม รองลงมาคือ คณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มใน การเข้ามาบริหารกลุ่ม ในขณะที่ประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มน้อยที่สุดคือ มีการปรับทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรม กลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม

2.4 ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นบริหารจัดการ กลุ่มมากที่สุดคือ กลุ่มมีการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิกเป็นอย่างดีรองลงมาคือ กลุ่มมีการ แก้ไขปัญหาหารือร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ ในขณะที่ประเด็นที่มีการบริหาร จัดการกลุ่มน้อยที่สุดคือ กลุ่มมีการสร้างแรงจูงใจให้คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

2.5 ด้านการควบคุม พบว่า โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มมากที่สุดคือ มีการให้รายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุมรองลงมา คือ กลุ่มมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อลดข้อผิดพลาด ในขณะที่ประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มน้อยที่สุดคือ มีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการทั้งก่อนการดำเนินการ

โดยสรุปการบริหารจัดการกลุ่มมีนัยสำคัญในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการบริหารจัดการกลุ่มมากที่สุดคือ การจัดการองค์กร รองลงมาคือ การจัดคนเข้าทำงาน ในขณะที่ประเด็นที่มีการบริหารจัดการกลุ่มน้อยที่สุดคือ ด้านการวางแผน

3. ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

3.1 ด้านการวางแผน พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มขาดการร่วมกันวางแผนกิจกรรมกลุ่มที่จะดำเนินการในแต่ละครั้งรองลงมา คือ กลุ่มขาดการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิต การตลาดของสินค้าหลังร่วมกันและกลุ่มขาดการวางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดคือ กลุ่มขาดการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่ม

3.2 ด้านการจัดการองค์กร พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มขาดการติดต่อระหว่างสมาชิกกลุ่มใหญ่และสมาชิกกลุ่มย่อย เช่น Facebook Line โทรศัพท์ หนังสือ หรือการประชุม เป็นต้น รองลงมาคือ กลุ่มไม่มีการให้สมาชิกร่วมกันกำหนดบทบาทของกลุ่มย่อย เพื่อไม่ทำงานซ้ำซ้อนกับกลุ่มใหญ่ ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดคือ กลุ่มขาดการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับเพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่มอย่างชัดเจน

3.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รองลงมาคือ กลุ่มขาดการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของ แต่ละคน เช่น เทรย์นิก คณะกรรมการกลุ่มใหญ่และคณะกรรมการกลุ่มย่อย เป็นต้น ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดคือ มีคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่ไม่มีความรู้ ความสามารถ และไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหารกลุ่ม

3.4 ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มขาดการประสานงานหรือขาดการสื่อสาร ไม่มีการนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของสมาชิกไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม รองลงมาคือ กลุ่มขาดความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดคือ กลุ่มขาดการแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อที่จะให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ

3.5 ด้านการควบคุม พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ กลุ่มขาดการประเมินผลหลังการดำเนินการในทุกกิจกรรมของกลุ่มรองลงมาคือ กลุ่มขาดการบริหารวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรตลอดจนการบริหารสมาชิกให้มีความราบรื่น ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดคือ กลุ่มขาดการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

โดยสรุปปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยด้านที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ ด้านการวางแผน รองลงมาคือ การอำนวยความสะดวก และการควบคุม ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหาน้อยที่สุดคือ การจัดการองค์กร

4. ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

4.1 ด้านการวางแผน พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุดคือ กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน รองลงมาคือ กลุ่มควรมีการร่วมกันวางแผนกิจกรรมกลุ่มที่จะดำเนินการในแต่ละครั้งในขณะที่ย่อยๆ และกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน รองลงมาคือ กลุ่มควรมีกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่มอย่างชัดเจน ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุดคือ กลุ่มควรมีการกำหนดแผนกิจกรรม แผนการผลิตการตลาดของสินค้าสำหรับของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน

4.2 ด้านการจัดการองค์กร พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุดคือ กลุ่มควรมีการแบ่งงานกันทำโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ และกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน รองลงมาคือ กลุ่มควรมีกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่มอย่างชัดเจน ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุดคือ กลุ่มควรมีการให้สมาชิกร่วมกันกำหนดบทบาทของสมาชิกย่อย เพื่อไม่ทำงานซ้ำซ้อนกับกลุ่มใหญ่

4.3 ด้านการการจัดคนเข้าทำงาน พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุดคือ กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รองลงมาคือ สมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุดคือ กลุ่มควรมีจัดบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคน เช่น เจริญญิก คณะกรรมการกลุ่มใหญ่และคณะกรรมการกลุ่มย่อย เป็นต้น

4.4 ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุดคือ กลุ่มควรมีการประสานงาน มีการสื่อสารและมีการนำข้อเสนอแนะและความต้องการของสมาชิกไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่มรองลงมาคือกลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิก ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุดคือ กลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อที่จะให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

4.5 ด้านการควบคุม พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุดคือ กลุ่มควรมีระบบในการบริหารวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร ตลอดจนบริหารสมาชิกให้มีความราบรื่น รองลงมาคือ กลุ่มควรมีการรายงานผลการดำเนินงานให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม และกลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจนเพื่อลดข้อผิดพลาด ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการน้อยที่สุดคือ กลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

โดยสรุปเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุดคือ การจัดการองค์กร รองลงมาคือ การควบคุม ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุดคือ การวางแผน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

5. สรุปภาพรวมปัญหา แนวทางการส่งเสริม และข้อเสนอแนะการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่
มันสำปะหลัง จากการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน
ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการควบคุมการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

ตารางที่ 1 ภาพรวมปัญหา แนวทางการส่งเสริม และข้อเสนอแนะการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง
จากการสนทนากลุ่ม

ปัญหา	แนวทางการส่งเสริม	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านการวางแผน		
1.1 กลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงาน กลุ่มที่ชัดเจน ปัจจุบันการวางแผนกลุ่มจะเน้น ตามนโยบายของทางราชการ	กลุ่มควรมีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง วัตถุประสงค์การดำเนินการกลุ่มร่วมกับ หน่วยงานราชการอย่างบูรณาการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมใน การกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง วัตถุประสงค์
1.2 กลุ่มขาดการวางแผนการเงินของกลุ่ม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่มากกว่าการให้ สมาชิกกู้ยืมอย่างเดียว	กลุ่มควรวางแผนการจัดการด้านการเงินและ งบประมาณของกลุ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์และ คุ้มค่ามากที่สุด	หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้า ร่วมกับกลุ่มวางแผนการผลิต การตลาด
2. ด้านการจัดการองค์กร		
2.1 กลุ่มไม่มีความชัดเจน ในการแบ่งหน้าที่ ของคณะกรรมการ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ คณะกรรมการไม่กี่คน	คณะกรรมการกลุ่มควรตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ ในการเข้ามาบริหารจัดการกลุ่ม ร่วมกัน	กลุ่มมีการสร้างบรรยากาศในการ ร่วมกันทำกิจกรรมโดยเป็นระบบ เครือข่าย
2.2 กฎระเบียบ ข้อบังคับกลุ่มไม่สามารถ จัดการได้ เพราะหลีกเลี่ยงการเกิดความรู้สึก ขัดแย้งกัน	กลุ่มควรปรึกษากฎระเบียบ ข้อบังคับ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเข้ามาให้คำปรึกษา เพื่อให้กลุ่มจัดการเองได้	การบริหารจัดการกลุ่มต้องเน้นการ พัฒนากลุ่มให้ยั่งยืน
2.3 สมาชิกยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่	กลุ่มควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และ การบริหารร่วมกันอย่างราบรื่น ระหว่าง สมาชิกกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม	มีการสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มช่อง ทางการติดต่อประสานงาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัญหา	แนวทางการส่งเสริม	ข้อเสนอแนะ
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน		
3.1 คณะกรรมการยังขาดการวิเคราะห์ในการรับสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม	ควรมีหลักเกณฑ์ในการรับสมัครสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน ไม่มีผลประโยชน์	มีการอบรมสมาชิกให้รับบทบาทหน้าที่ในการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี
3.2 กลุ่มยังขาดแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมฝึกอบรม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งสมาชิกเก่าและใหม่ เพื่อเล่าประสบการณ์ทั้งแง่บวกแง่ลบในการเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อเป็นการปรับทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม 2. กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม	ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรัก ความสามัคคีระหว่างสมาชิกทั้งกลุ่ม
3.3 คณะกรรมการกลุ่มขาดความรู้เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้นำขององค์กร	ควรประสานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้นำกลุ่ม เพื่อให้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง	คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มต้องมีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน
4. ด้านการอำนวยการ		
4.1 การแก้ไขปัญหา ยังคงเป็นผู้นำตัดสินใจ	1. ควรประชุมคณะกรรมการบริหาร เพื่อสร้างความเข้มแข็งกลุ่ม 2. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการบริหารกลุ่ม	1. คณะกรรมการและหน่วยงานเกี่ยวข้องจัดเวทีหาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกลุ่ม 2. กลุ่มมีการนำข้อเสนอแนะความคิดเห็นไปปรับปรุง 3. ควรสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกิจกรรม
5. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน		
1. กลุ่มยังขาดการนำผลการประเมินกิจกรรมในแต่ละครั้งมาหาทางแก้ไขข้อผิดพลาด	ควรมีการตั้งเป้าหมายไว้ในทุกกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการ	ควรศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลุ่ม
2. กลุ่มยังขาดการจัดการเรื่องการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ในรูปแบบลายลักษณ์อักษร	กลุ่มควรมีสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ และสร้างมาตรการในการนำวัสดุอุปกรณ์ไปใช้	ควรจัดให้มีคนดูแลวัสดุ อุปกรณ์ และมีการเสียซ่อมบำรุง
3. กลุ่มขาดรายงานผล รูปแบบเอกสาร ผลการดำเนินงาน ให้สมาชิกทราบ	การประเมินผลไม่ควรมีวิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน	มีการรายงานข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานกิจกรรม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อวางแผนส่งเสริมกลุ่ม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลหนองโรง พบว่าข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง ปัญหาและแนวทางการส่งเสริม การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง มีประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่าส่วนมากเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี อายุเฉลี่ย 49.6 ปี สอดคล้องกับ เยาวลักษณ์ วิริยะ (2560, น.64) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกกล้วยเหลืองของเกษตรกรในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าอายุเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 51-60 ปี จะเห็นว่าเกษตรกรในกลุ่มที่รวมตัวกัน มีช่วงอายุใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นลักษณะกลุ่มแบบมิตรภาพ (Friendship Group) หมายถึง กลุ่มที่รวมตัวกันจากบุคคลที่มีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน ระดับการศึกษา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 74.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ เยาวลักษณ์ วิริยะ (2560, น.64) ศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการที่เกษตรกรพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคในการประกอบอาชีพ จึงมีความคิดริเริ่มรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ประสบปัญหาเดียวกัน ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม พบว่าเกษตรกรร้อยละ 78.86 มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม 3 ปี ซึ่งแตกต่างกับ วรชมาส แสงประทุม (2560, น.78) ศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มในระยะเวลา 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 94.7 ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม การที่เข้ามารวมกลุ่มกันของควรให้เป็นไปโดยสมัครใจ ไม่ควรเป็นการชักจูงหรือบังคับโดยหน่วยงานของทางราชการ ที่มุ่งหวังเพื่อให้การจัดตั้งขึ้นมาเท่านั้น รายได้ของครัวเรือนต่อปี พบว่าเกษตรกร มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรมากกว่า รายได้จากภาคการเกษตร สอดคล้องกับ สุพรรณ บุตรด้วง (2560, น.20) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าเกษตรกร มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรมากกว่า รายได้จากภาคการเกษตร ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ในส่วนของการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้ในด้านต่างๆ ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ และพัฒนาอาชีพของสมาชิกกลุ่มต่างๆ อย่างแท้จริง หรือเป็นเรื่องที่สมาชิกกำลังประสบปัญหาอยู่ และต้องการแก้ไข แหล่งสินเชื่อ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 52.8 มีแหล่งสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สอดคล้องกับ นิยม ทองเหมือน (2550, น.90) ศึกษาพบว่า สมาชิก กลุ่มส่วนใหญ่มีแหล่งหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) คิดเป็นร้อยละ 50.0 ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มให้เกษตรกรรายย่อย จำเป็นต้องมีเงินทุนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรในแปลงใหญ่สามารถนำไปพัฒนากิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการผลิต และการตลาด ที่จะนำไปสู่การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง

2. การบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง

2.1 ด้านการวางแผน ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการวางแผน อยู่ในระดับมากทุกประเด็น สอดคล้องกับ การบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยการ และการควบคุม พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างกับ วรชมาส แสงประทุม (2560, น.78) พบว่า ทางกลุ่มยังไม่มีกรวางแผนในการจัดการผลผลิตที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และทิศทางการดำเนินการของกลุ่มแตกต่างกัน

2.2 ด้านการจัดการองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดการองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น และ อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น คือสมาชิกมีการร่วมกันในการกำหนดบทบาทของกลุ่มย่อย เพื่อ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ไม่ทำงานซับซ้อนกับกลุ่มใหญ่ สอดคล้องกับ เทียน เสรมัญญ (2555, น.313) ศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์โดย การมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ และแบ่ง ผู้รับผิดชอบออกเป็นฝ่ายต่างๆ ตามหน้าที่งาน

2.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดคนเข้าทำงานอยู่ใน ระดับมากที่สุด 3 ประเด็น และ อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ มีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีการปรับทัศนคติที่ดีของสมาชิกต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม สอดคล้องกับ วรธมาศ แสงประทุม (2560, น.80) พบว่า กลุ่มยังอาศัยการแบ่งงานตามความเหมาะสมและความถนัดของ สมาชิก

2.4 ด้านการอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยความสะดวกทำงานอยู่ใน ระดับมาก และผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น คือ กลุ่มมีการ อำนาจความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิกเป็นอย่างดี กลุ่มมีการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ และกลุ่มมีความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับ วรธมาศ แสงประทุม (2560, น.81) พบว่า ผู้นำกลุ่มมีการดำเนินการครั้งแรกตั้งแต่มีการก่อตั้งกลุ่มขึ้นมา โดยมีการวางแผนและขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรม

2.5 ด้านการควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุมอยู่ในระดับมาก และ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ มีการให้รายงานผลของการ ดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม สอดคล้องกับ เทียน เสรมัญญ (2555, น.313) พบว่า คณะกรรมการ กลุ่มได้ใช้เทคนิคการควบคุมดำเนินงาน 2 แบบ คือ เทคนิคการควบคุมระหว่างการทำงาน และเทคนิคการควบคุมหลังการ ดำเนินงาน

3. ปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

3.1 ด้านการวางแผน พบว่า ภาพรวมปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา ปัญหาเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มขาดการร่วมกันวางแผนกิจกรรมกลุ่มที่จะดำเนินการในแต่ละครั้ง สอดคล้องกับการจัด สนทนากลุ่มย่อย พบว่า กลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน เพราะปัจจุบันการวางแผนกลุ่มจะเน้นตาม นโยบายของทางราชการ

3.2 การจัดการองค์กร พบว่า ภาพรวมปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม อยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มขาดการติดต่อระหว่างสมาชิกกลุ่มใหญ่และสมาชิกกลุ่มย่อย เช่น Facebook Line โทรศัพท์ หนังสือ หรือการประชุม เป็นต้น รองลงมาคือกลุ่มไม่มีการให้สมาชิกร่วมกันกำหนดบทบาทของกลุ่มย่อย เพื่อไม่ ทำงานซับซ้อนกับกลุ่มใหญ่ สอดคล้องกับการจัดสนทนากลุ่มย่อย พบว่า ขาดการแบ่งบทบาทหน้าที่ของกลุ่มย่อยให้ชัดเจน

3.3 การจัดคนเข้าทำงาน พบว่า ภาพรวมปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม อยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มขาดการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สอดคล้องกับการจัดสนทนากลุ่มย่อย พบว่า กลุ่มยังขาดแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมฝึกอบรม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

3.4 การอำนวยความสะดวก พบว่า ภาพรวมปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม อยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มขาดการประสานงานหรือขาดการสื่อสาร ไม่มีการนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของสมาชิกไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม สอดคล้องกับการจัดสนทนากลุ่มย่อย พบว่า การแก้ไขปัญหายังคงเป็นผู้นำตัดสินใจเอง

3.5 การควบคุม พบว่า ภาพรวมปัญหาการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม อยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายประเด็นพบว่า กลุ่มขาดการประเมินผลหลังการดำเนินการในทุกกิจกรรมของกลุ่ม สอดคล้องกับการจัดสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มยังขาดการนำผลการประเมินกิจกรรมในแต่ละครั้งมาหาทางแก้ไข และกลุ่มขาดการรายงานผลในรูปแบบเอกสารผลการดำเนินงานของกลุ่มในแต่ละปีให้แก่สมาชิก เมื่อมีการประชุมใหญ่ประจำปี

4. ความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

4.1 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการวางแผนด้านการเงิน และด้านงบประมาณของกลุ่มร่วมกัน สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มควรวางแผนการจัดการด้านการเงินและงบประมาณของกลุ่มเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า เกิดประโยชน์มากที่สุดในการนำเงินไปลงทุนในกิจกรรมอื่นๆ และกลุ่มควรมีการวางแผนเรื่องการเงิน และงบประมาณให้มีความถูกต้อง โปร่งใส

4.2 ด้านการจัดการองค์กร โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการแบ่งงานกันทำโดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ และกำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน รองลงมาควรมีกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อใช้ในการบริหารงานกลุ่มอย่างชัดเจน และกลุ่มควรมีการคัดเลือกคณะกรรมการตามโครงสร้างของกลุ่ม และกลุ่มควรมีการติดต่อระหว่างสมาชิกกลุ่มใหญ่และสมาชิกกลุ่มย่อย เช่น Facebook Line โทรศัพท์ หนังสือ หรือการประชุม สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อย คือ คณะกรรมการกลุ่มควรตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริงในการเข้ามาบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน ในด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ทางกลุ่มควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย เข้ามามีบทบาทในการกำหนดให้เป็นรูปธรรม และต้องเป็นกฎระเบียบที่กลุ่มสามารถจัดการเองได้ กลุ่มควรสร้างกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ และการบริหารร่วมกันอย่างราบรื่น ระหว่างสมาชิกกลุ่มย่อย

4.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การฝึกอบรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รองลงมาสมาชิกควรมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมกลุ่มและเพื่อนสมาชิก กลุ่มควรมีการรับสมัครคัดเลือกสมาชิกที่จะเข้าร่วมกลุ่มโดยต้องมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม มีใจการบังคับ กลุ่มควรคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในการเข้ามาบริหาร และกลุ่มควรมีจัดบุคคลที่เหมาะสมกับความสามารถของ แต่ละคน สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อย คือกลุ่มควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่เพื่อเล่าประสบการณ์ทั้งแง่บวกแง่ลบในการเข้าร่วมกลุ่ม เป็นการปรับทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม และกลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

4.4 ด้านการอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีการประสานงาน มีการสื่อสาร และมีการนำข้อเสนอแนะ ความต้องการของสมาชิกไปปรับปรุงเพื่อการบริหารงานกลุ่ม รองลงมากลุ่มควรมีการอำนวยความสะดวกในการบริการงานต่างๆให้กับสมาชิก กลุ่มควรมีความชัดเจนในการสั่งการแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่คณะกรรมการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม และกลุ่มควรมีการแก้ไขปัญหาร่วมกันระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อที่จะให้กลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อย คือ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการบริหารกลุ่ม ควรประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม และกลุ่มควรมีหนังสือ เอกสารในการชี้แจงหรือสื่อสารให้กับสมาชิกเพื่อสร้างความชัดเจนในเรื่องที่สำคัญ

4.5 ด้านการควบคุม โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการต่อแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ประเด็น ได้แก่ กลุ่มควรมีระบบในการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร ตลอดจนบริหารสมาชิกให้มีความราบรื่น รองลงมา คือ กลุ่มควรมีการรายงานผลของการดำเนินงานกลุ่มให้แก่สมาชิกทราบทุกครั้งในการประชุม และกลุ่มควรมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มอย่างชัดเจนเพื่อลดข้อผิดพลาด กลุ่มควรมีการประเมินผลก่อนการดำเนินการในทุกกิจกรรมของกลุ่ม และกลุ่มควรมีการประเมินผลในทุกกิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการหลังดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มย่อย คือ การประเมินผลไม่ควรมีวิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน กลุ่มควรมีสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์กลุ่มให้ปลอดภัยต่อการสูญหาย พร้อมทั้งสร้างมาตรการในการนำวัสดุอุปกรณ์ไปใช้

โดยสรุปภาพรวมการบริหารจัดการกลุ่ม ปัญหา และความต้องการแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ ในด้านการวางแผน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการควบคุม มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่มั่นสำปะหลัง ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการวางแผน จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัญหาด้านการวางแผน ได้แก่ กลุ่มยังขาดการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มที่ชัดเจน เพราะปัจจุบันการวางแผน เน้นตามนโยบายของทางราชการ ขาดการระดมสมองในการวางแผนการพัฒนากลุ่มโดยกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้ยังไม่มีการวางแผนรองรับกับปัญหาบางกิจกรรมของกลุ่มที่ได้วางแผนไว้แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ และขาดการวางแผนการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ที่มากกว่าการให้สมาชิกกู้ยืมอย่างเดียว ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการวางแผน ดังนี้

1.1 หน่วยงานราชการ

- 1) ควรส่งเสริมและเข้าร่วมกับกลุ่มในการวางแผนการผลิต การตลาดของกลุ่มให้ชัดเจน
- 2) ควรส่งเสริมและมีส่วนร่วมกับกลุ่ม ในการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ และทิศทางในการพัฒนากลุ่ม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

1.2 สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่

- 1) ควรมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ และทิศทางการดำเนินการกลุ่มร่วมกับหน่วยงานราชการอย่างบูรณาการเพื่อความยั่งยืน
- 2) ควรวางแผนการจัดการด้านการเงินและงบประมาณของกลุ่ม เพื่อให้เกิดประโยชน์ และความคุ้มค่ามากที่สุด ในการนำไปลงทุนกิจกรรมอื่นๆ
- 3) ควรมีการวางแผนเรื่องการเงิน และงบประมาณให้มีความถูกต้องโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้เป็นปัจจุบัน
- 4) ควรมีการดำเนินการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล รายกลุ่ม ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

2. การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการจัดการองค์กร ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัญหาด้านการจัดการองค์กร ได้แก่ กลุ่มยังไม่มี ความชัดเจนและต่อเนื่องในการแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการ โดยส่วนใหญ่หน้าที่ต่างๆ มักตกอยู่กับคณะกรรมการเพียงไม่กี่คน ขาดการแบ่งบทบาทหน้าที่ของกลุ่มย่อยให้ชัดเจน บทลงโทษของกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่มที่ตั้งไว้ไม่สามารถจัดการได้เต็มที่ เพราะกลุ่มหลีกเลี่ยงการเกิดความรู้สึกขัดแย้งกันขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดการองค์กร ดังนี้

2.1 คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม

- 1) ควรตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริงในการเข้ามาบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน
- 2) ยึดหลักการมีส่วนร่วมจากสมาชิกในการบริหารจัดการกลุ่ม
- 3) ต้องมีการสร้างเครือข่าย เพื่อเพิ่มช่องทางการติดต่อประสานงาน
- 4) ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายเข้ามามีบทบาทในการกำหนดด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้เป็นรูปธรรม และต้องเป็นกฎระเบียบที่กลุ่มสามารถจัดการเองได้
- 5) ควรมีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการบริหารร่วมกันอย่างราบรื่น ระหว่างสมาชิกกลุ่มย่อย
- 6) ต้องเน้นการพัฒนากลุ่มแปลงใหญ่ให้ยั่งยืน

2.2 สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่

สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่สร้างบรรยากาศในการร่วมกันทำกิจกรรมโดยเป็นระบบเครือข่าย คือ การเคารพในอาวุโส ระบบการทำงานที่ต้องอาศัยความไว้วางใจและความซื่อสัตย์ ในการทำงานร่วมกัน จึงจะทำให้งานมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3. การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัญหาด้านการจัดคนเข้าทำงาน ได้แก่ สมาชิกกลุ่มบางคนยังไม่เข้าใจเงื่อนไขการดำเนินงานของกลุ่มแปลงใหญ่ คณะกรรมการยังขาดการวิเคราะห์ในการรับสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม กลุ่มยังขาดแรงจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมฝึกอบรม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และคณะกรรมการกลุ่มขาดความรู้เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้นำขององค์กร ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการจัดคนเข้าทำงาน ดังนี้

3.1 หน่วยงานราชการ

- 1) ควรให้ความรู้ในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพผู้นำกลุ่มเพื่อให้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง
- 2) ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก ถึงบทบาทหน้าที่ในการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

3.2 คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม

- 1) ควรมีหลักเกณฑ์ในการรับสมัครสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่อย่างชัดเจน โดยไม่มีการเรียกเก็บผลประโยชน์
- 2) ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในการเข้าร่วมอบรม ประชุม

3.3 สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่

- 1) สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่เพื่อเป็นการเล่าประสบการณ์ทั้งแง่บวกแง่ลบในการเข้าร่วมกลุ่ม และเพื่อเป็นการปรับทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม
- 2) ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรัก ความสามัคคีระหว่างสมาชิกทั้งกลุ่ม

4. การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัญหาด้านการอำนวยความสะดวก คณะกรรมการกลุ่มยังขาดคำตอบแทน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ กลุ่มยังขาดวัสดุอุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกในการบริการต่างๆให้กับสมาชิก การแก้ไขปัญหายังคงเป็นผู้นำตัดสินใจเอง และสมาชิกกลุ่มบางคนเข้ามาเพื่อหวังผลประโยชน์ในเรื่องของการกู้เงินในด้านเดียว ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการอำนวยความสะดวก ดังนี้

4.1 หน่วยงานราชการ

- 1) ควรให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการบริหารกลุ่ม
- 2) ควรประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

4.2 คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม

- 1) ควรมีหนังสือ เอกสารในการชี้แจงหรือสื่อสารให้กับสมาชิกเพื่อสร้างความชัดเจนในเรื่องที่สำคัญ
- 2) ร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจัดเวทีเพื่อหาแนวทางร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 3) ควรมีระบบการนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของสมาชิกไปปรับปรุงให้เป็นรูปธรรม
- 4) ควรสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้งจากกิจกรรม

5. การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการควบคุม ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัญหาด้านการควบคุม ได้แก่ กลุ่มยังขาดการนำผลการประเมินกิจกรรมในแต่ละครั้งมาหาทางแก้ไขข้อผิดพลาด ขาดการจัดการเรื่องการบริหารวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบลายลักษณ์อักษร ขาดการรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มปีในรูปแบบเอกสารให้แก่สมาชิก เมื่อมีการประชุมใหญ่ประจำปี และตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมยังไม่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มด้านการควบคุม ดังนี้

5.1 หน่วยงานราชการ

หน่วยงานราชการมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการดำเนินงานหรือกิจกรรมของกลุ่มแปลงใหญ่ เพื่อนำไปวางแผนส่งเสริมสนับสนุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่แท้จริงของกลุ่มแปลงใหญ่

5.2 คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม

- 1) ควรมีการตั้งเป้าหมายไว้ในทุกกิจกรรมที่กลุ่มแปลงใหญ่ดำเนินการ
- 2) ควรใช้การประเมินผลที่มีวิธีการไม่ยุ่งยากซับซ้อน
- 3) ควรจัดให้มีสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์กลุ่มให้ปลอดภัย พร้อมทั้งสร้างมาตรการในการนำวัสดุอุปกรณ์ไปใช้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

4) ควรศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมที่ดำเนินการทั้งที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่

6. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มแปลงใหญ่ จากผลการผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ต้องมีองค์ความรู้เรื่องแปลงใหญ่ทั้ง 5 มิติ ส่งเสริมแปลงใหญ่ทุกระดับทั้งระดับอำนวยการและระดับปฏิบัติงานในพื้นที่

6.2 เจ้าหน้าที่หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยมีการให้ข้อมูลด้านการเกษตร และให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม การถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงมีการวางแผนการผลิตการตลาด และที่สำคัญต้องมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

6.3 สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ทราบถึงประโยชน์ของการรวมกลุ่ม มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานให้เหมาะสมกับศักยภาพของสมาชิก ฝึกอบรมเสริมสร้างประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความรู้ เห็นความสำคัญของการรวมตัวกัน เข้าใจการบริหารงาน และเข้าใจถึงการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ความสำเร็จในการรวมกลุ่มเกษตรกรก็จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

6.4 คณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งแต่ประธานกรรมการ คณะกรรมการ สมาชิก ตลอดจน เจ้าหน้าที่ที่ดูแลกลุ่ม

6.5 หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือและดูแลการทำงานของ กลุ่มต่างๆ และนำพาให้กลุ่มดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ความเอาใจใส่และติดตามการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2560). ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2563,

จาก <https://co-farm.doae.go.th/graph/Dashboard1dsb.php>

เทียน เสรรมัญ. (2558). การบริหารจัดการกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต ปี 2558 ฉบับที่ 3). หน้า 5 มหาวิทยาลัยพายัพ, เชียงใหม่.

นิยม ทองเหมือน. (2550). การจัดการป่าชายเลนแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มบริหารจัดการทรัพยากรบ้านบางดิบ ตำบลบางวัน อำเภอดุสิตบุรี จังหวัดพังงา (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

เยาวลักษณ์ วิริยะ. (2560). การยอมรับเทคโนโลยีการปลูกกล้วยเหลืองของเกษตรกรในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

วรรณมาส แสงประทุม. (2560). ศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดแบบแปลงใหญ่ ตำบลวังโดนด อำเภอनाายาย อาม จังหวัดจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

สุพรรณ บุตรด้วง. (2560). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ใน จังหวัดหนองบัวลำภู (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. (2562). รายงานผลการดำเนินงานโครงการตามนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://mis.oae.go.th/moacpolicy/index.php?page=report> Blogspot

สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี. (2563). สรุปผลการดำเนินงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562, กาญจนบุรี.

